

ונסכיו לאחר זמן, (כדאיתא מנחות ט"ו ב') ואפ"ה בכאן אינו כן אלא בתחילה אומדין אותו אם יוכל להביא הג' כבשים עם נסכיהם מביא, ואם אינו יכול להביא נסכין ג"כ אינו מביא, אפילו דיהא יכול להביא (נסכין) לאחר זמן, ודו"ק. (ועיין בהרמב"ם ה' מחוסרי כפרה פ"ה ה"ד וה"ט עיי"ש). (העתק מהרו"ו ז"ל)

וידיו לא שטף במים. לפי הרשב"ם פי' וידיו לא שטף וכו', היינו דצריך לשפשף, והוא ז"ל אמר פי' ידיו לא שטף, פי' דצריך שיטבול כל הגוף, ופי' דאפילו הושיט אצבע למעלה ג"כ לא עלתה לו הטבילה, ועיין בספרא ובפי' התורה והמצוה ע"ש. (העתק מהרו"ו ז"ל)

שהחויב הוא בבירור ובכ"ז סמכין ארובא לצאת ידי החיוב דו"ק שמה בכל הראיות שבגמרא מפסח וערלה ע"ש וא"כ ניחא שלא הביאה הגמ' הראיה הזאת ודו"ק. (שמעתי מפיו זצ"ל)

ועשרון סולת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן. קשה למה צריך לפרט כאן כל הענין ועשרון סולת ולוג שמן, הלא אינו צריך כאן, (שדל הוא) אלא שיקח האשם, (כבש אחד) ובשביל החטאת והעולה יהי' ב' תורים או ב' בני יונה, ואמר דהפסוק בא להשמיענו שבשעה שאומדין אותו להביא הקרבנות אומדין ג"כ אם יוכל להביא עמהם נסכין ג"כ, והגם שמן הדין מביא אדם קרבנותיו היום

אחרי

בהיכל המלך דמפקד דינא רבה, ע"כ גענשו תומ"י על איזה חטא שהוא, ובוה ניחא בה שמסיים הכתוב ואל יבוא בכל עת אל הקודש וכו', היינו ג"כ מפני זה הטעם שמא לא יזהר כראוי ויענש ח"ו ע"כ בבל יבוא. ועוד נוכל לומר שנענשו על שנכנסו שניהם בבת אחת, והיינו דאיתא בספרא שם במקומו, ובמ"ר איש מחתתו, איש איש מעצמו עשה, לא נטלו עצה זה מזה, ולכאורה אין לו פי' דעל מה הוצרכו להועץ, וכי היו צריכים לכבוש איזה מלחמה, אלא דכו' פי' דבאמת כתוב בתורה וכל אדם לא יהי' באהל מועד בבאו לכפר בקודש עד צאתו (שם טז. יז). א"כ

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימותו. עיין ברש"י, שכתב ס"א אין אנו יודעים מה נאמר לו בדבור ראשון, ר"ל שאינו מפורש במקרא זה מה דיבר עמו, ואמר אדמו"ר זצ"ל דה"פ (דיוכל להיות) דזה גופא אמר לו בקרבנתם לפני ה' וימותו, כלומר אעפ"י דאיתא בגמרא (יומא נ"ג) ובת"כ פלוגתות בין המ"ד, דחד אמר שתויי יין נכנסו, וחד אמר שהורו הלכה בפני רבם, ועוד ענינים, עיין (תוס' יומא נ"ג ד"ה שהורו), אעפ"י כן עיקר העונש הי' בקרבנתם לפני ה' וכו', היינו על קרבנתם לפני ה', וזהו בקדש הקדשים

העתק מכת"י מהרו"ו ז"ל — וז"ל, תרנ"ה מיהכ"פ (פי' על כל העל חטא שבשמו"ע) ויען כי בפרשה זו מדברת מיהכ"פ, לכן העתקתי כאן.

על חטא שח"ל באונס וברצון. פי'
הוא כך דהנה זה הנוסח הוא נוסח ישן נושן, והנה ידוע מגזירת שפניא (שחיק טמיא), ואז היו הרבה אנוסים וממילא כיון שהיו אנוסים ר"ל, א"כ בנתיים הוא עושה עבירות כזו (כאלה) שאינו אנוס, ואיתא מחלוקת בין הפוסקים, אם גפסל מחמת זה לעדות כיון דזה העברה הוא עובר שלא באונס, ויש סוברים דאנן משגיחין אתחילתו, וכיון דמתחילה אנוס הי' ע"כ לא גפסל ע"ש, ע"כ תקנו זה הלשון באונס וברצון, היינו דע"י האונס עשה הרבה מהם ברצון ג"כ, (ופי' זה פי על פי מעשה שספרו לו שפעם אחד בליל יהכ"פ פתאום נעשה בביהכנ"ס דוחקא גדול עד למאוד, ומנהגם הי' להתפלל בטליתים מעוטפים על הפנים, ותומ"י אחר שמו"ע תפלה בלחש הכריז הרב הגדול אשר הי' שם שישליכו טליתם מעל פניהם (וממילא) וברחו הרבה מהם ואמר להם הרב שהמתים באו ג"כ לבהכנ"ס. וביאר אדמו"ר (שליט"א) זצ"ל המעשה הנ"ל היינו דבימים הנ"ל היו אז הרבה אנוסים ר"ל, וכל השנה היו יראים מלבא לבהכנ"ס שלא יכירו אותם שהם ישראלים, אך בליל יהכ"פ באו בלילה מעוטפים בטליתים ולא יכירו אותם, והיו אז בין הגדולים דעות הרבה יש מהם סברו שלא יבואו ויש מהם סברו שיבואו כיון דבעת הנ"ל הוא מהרהר בתשובה, ע"כ במעשה

הי' עוד איסור בהקטרתם, במה שהיו שנים, ועברו כל אחד ואחד, על וכל אדם לא יהי' באהל, ובאם שרצו דוקא להקטיר הקטורת היו צריכים לכהפ"ח להתפשר ביניהם מי יכנוס להקטיר, או ע"י גורל, אבל הם לא עשו כך אלא שנטלו שניהם בב"א, והיינו שלא נטלו עצה זה מזה, וזה ג"כ נכלל בתיבות בקרבתם לפני ה', היינו ששניהם נתקרבו ביחד, או דנוכל לומר דקאי על מה שכתוב שמות, ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו (וכמ"ד מסיני נטלו עיין במד"ר) וכ"ז נכלל בכתוב בקרבתם לפני ה' ודוק היטב.

ולא תקיא הארץ אתכם וכו', כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם. כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות וכו'. פי' רבינו זצ"ל, דהשי"ת אומר לבני ישראל שלא יתנהג עמם כמו הגוים שלפניהם שהי' ממתין להם עד שיתמלא סאתם ואח"כ גרש אותם כולם מא"י, אבל עם בני ישראל לא יתנהג ככה, כ"א תומ"י כאשר יעשו איזו חטא יענוש החוטאים מיד, וזהו פי' ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם, כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות, וכזה יתפרש מאה"כ סוף קדושים (כ. כ"ב) ולא תקיא אתכם הארץ וגו', ולא תלכו בחוקות הגוי וגו', כי את כל אלה עשו ואקוץ בם, ואומר לכם אתם תירשו את אדמתם וגו', אני ד' אלקי אשר הבדלתי אתכם מן העמים, עיי"ש וכה"ג איתא במס' ע"ז (דף ד') עיי"ש ודוק היטב.

ע"ח בוידוי פה. היינו בעבירות שאינו מפורסם דאסור לפרסם כידוע והוא התוודה בפרסום (והוידוי הזה הוא שלא כד"ת).

ע"ח, בחוזק יד. היינו בפומבי ברבים, והיינו מגלה פנים בתורה שלא כהלכה כיהויקים, כ"כ בר"מ ז"ל.

ביודעים ובלא יודעים. היינו מעון דגלוי ובסתר, אלא בגלוי ובסתר מקפיד לכתחילה כך, היינו לעשות המעשה בגלוי או בסתר, וכאן פ"י שאינו מקפיד מתחילה ע"ז אלא כמו שבא לידו, הן שידע ממנו הן לאו.

ע"ח בשיח שפתותינו. היינו ששח במקום שאסור להפסיק.

ע"ח, בפלילות. היינו מחשבות מינות ר"ל, אעפ"י שחישב אותם כדי להראות להם שהוא שקר, ג"כ אסור להעלות על לבו, דלא כת"ח אחד שפ"י שהלך לערכאות של גויים דהל"ל בפלילים.

ע"ח, בצדית רע. היינו שיודע שחבירו אורב לחבירו להרע לו, אזי מחוייב להודיעו.

ע"ח, בריצת רגלים כו'. היינו דעשה עבירה א' הרבה פעמים, ונחשב כמומר לאותן עבירה כידוע בש"ת לר"י זצ"ל, ונענש על ההרהור העבירה ג"כ, אעפ"י שלא עשה העבירה עכשיו — והוא רחום וכו', ע"ש בשער ראשון פ"ה בד"ה השנית, וז"ל על האיש שעבר עבירה ושנה, מכאן ואילך אם יחשוב לעשות ונאנס ולא

הנ"ל שנעשה דוחק גדול בניהמ"ד הי' ירא הרב שמא ישליך א' הטלית וירגיש בדבר הנ"ל (היינו שירגישו שהם יהודים) ותהי' ס"ג, ע"כ אמר בקול רם שישליכו כל א' טליתו מעל פניהם, וממילא יצטרכו גם האנוסים הנ"ל לעשות כך וממילא יברחו, והבינו וברחו, אבל הרב הנ"ל הי' רוצה שלא ירגישו ע"כ אמר להם שמתים באו (כנ"ל).

ע"ח באונס וברצון. שאנס או הרצה לאחר לעשות דבר עבירה, אבל ק"ק הלשון העתק מהרז"ו ז"ל מה ששמעתי מאדמו"ר מהריל"ד (שליט"א) זצ"ל שנת תרנ"ג בעיוה"פ.

ע"ח באימוץ הלב. פ"י דקאי על שמאמץ את לבו, ואינו נותן צדקה, שרו"ל קראו אותו בליעל (ב"ב י' א') הגם שהאמת עמו, עכ"ז כיון שהעני עומד ומבקש אסור לאמץ את לבו.

ע"ח, בבלי דעת. אינו מובן דא"כ היינו שוגג ופ"י דזה קאי על תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה (דעל זה) ארז"ל על אשר גלה עמי בבלי דעת.

ע"ח, בביטוי שפתים. היינו שבועת ביטוי.

ע"ח בדבור פה. בטפשות פה, בטומאת שפתים בכחש ובכזב בלה"ר. דמשמע יותר דקאי על עצמו, ויותר נכון דקאי על השלש עבירות שצריך למסור נפשו ולא מסר עליהם.

עשה, (מעלה) מחשבתו הרעה מצטרפת למעשה ע"כ ע"ש.

ומה שתלה החטא ברגלים הלא כל הגוף עשה אלא לפי הנ"ל אתי שפיר דעון דעשה הרבה פעמים עד שהרגלים בעצמם הלכו לעבירה ר"ל מחמת התרגלות.

ע"ח בתמהון לבב, לכאורה אין לו פי, דזהו שיגעון כמו שכתוב בפי' תבוא ובתמהון לבב, ופירש דהיינו שמחשב, שהולך ומתרעם ח"ו על מדותיו של הקב"ה.

וע"ח באשם ודאי ותלוי. הגם שאשם ודאי לכאורה חמור, עכ"ז הלא האשם וודאות הנה אינם אלא על איסור לאו, אבל אשם תלוי אינו בא אלא שזדונו כרת ובשוגג חטאת קבועה כידוע, עוד זכיתי לשמוע מפה קדוש בעת חיים חיותו אצלינו.

ע"ח ביודעים ובלא יודעים. היינו דנכנס לכתחילה בגדר הספק הנ"ל, היינו אם מותר או אסור, ועכ"ז עשה, ובאופן כזה הראה אדמו"ר זצ"ל לה"ה הרמב"ם ז"ל דאינו יכול להביא קרבן לא אשם ולא חטאת דקרוי למזיד הוא ר"ל.

שם בתפילת שמ"ע, ותתן לנו וכו', את יום הכפורים הזה למחילה ולסליחה ולכפרה, ולמחל בו את כל עונותינו. צריך להבין דכיון דאמר מתחילה למחילה ולסליחה ולכפרה על מה צריך לומר עוד ולמחל בו את כל עונותינו, ואמר על ב' אופנים; א) דהנה לכאורה צריך להבין ג"כ מה שאנו אומרים בעל חטא שמתפלל על חטא וכו', בחלול השם

או על חייבי כריתות ומיתות ב"ד דדברים אלו איתא בגמרא יומא (פ"ו) (גבי ארבע חלוקי כפרה שהי' ר' ישמעאל דורש) דתשובה ויוהכ"פ תולין ויסורין ממרקין אבל מי שיש חילול השם בידו וכו', אלא כולן תולין ומיתה ממרקת וכו', או כריתות א"כ איך שייך עליהם תשובה לבדו, אך הענין הוא כך לפי מה דאיתא במדרש רבה פ' כי תבוא דתפילת של כל ישראל שאני, דבעת שנגזור על מרע"ה שלא יכנס לא"י אם אז היו כל ישראל עומדים בתפילה שרוצים דוקא שיכנס לא"י הי' נכנס, וכדומה לזה (ר"פ י"ז, י"ח, ע"ש), א"כ חזינן דתפילת של כ"י דרבים הוא ענין גדול (אחר), א"כ גם כאן בעת שניתקן הודוי ניתקן (ומעשה הוא כן) שיאמרו אותן בכל ארבע כנפות הארץ, והוא תפילת כל ישראל, וכ"א מתפלל על כלל ישראל, ע"ז האופן יוכל היות אפי' למעלה מן הדין שיהי' תפילת רבים, וזהו הפי' ג"כ כאן דמתחילה הוא מתפלל על פרטי עבירות, שאינם מן החמורים, (שע"ז בודאי יוהכ"פ מכפר) ואח"כ מסיים ולמחל בו את כל עונותינו פי' על עבירות כאלו (ר"ל גם החמורות). על דרך הב' פי' דהנה באמת הגם דיוהכ"פ הוא מעת שנתרצה הקב"ה למרע"ה ואמר לו סלחתי כדבריד, ונקבע לסימן לדורות יום הזה למחילת עוונות, והנה כל זה הי' עד שלא נאמר פ' אחרי ועניתם וכו'. היינו שיתענו ואפ"ה נקבע למחילת עוונות, (עיין בפדר"א פ' מ"ו) והנה עתה שכתוב בתורה שמצוה להתענות, ע"ז בודאי יש מחילה גדולה, וזהו שאמר מתחילה ותתן כו' למחילה ולסליחה וכו', ועתה שנעשו

התענית ולמחל בו, פי' ביום הכפורים — כמו עיצומו של יוהכ"פ מכפר, על כל עוונותינו פי' בוודאי יהי' מחילה גדולה — והיינו כרבי, וכן פי' הרמב"ם שמכפר אפי' אינו שב על שאר עבירות, אלא כיון ששמר יוהכ"פ לבד נתכפר לו.

ונאמר כי ביום הזה וגו'. צ"ל למה מקדים פסוקי קבלה קודם דתורה — וצ"ע — וא"ל כדי שיהי' החתימה מעין הפתיחה, דהיום הזה הוא העיקר למחילת עוונות — ע"כ.

כי אתה סלחן לישראל, ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור.

צ"ל למה ייחס כאן לישראל בזה"ל (ר"ל שאומר לשבטי ישורון), ופי' עפ"י מה דאיתא בילקוט שמעוני סוף פ' ויחי (סימן קס"ב), אמר הקב"ה אתם אמרתם בלשון אנא, עתיד כה"ג ליכנס לבית קדש הקדשים, ומלמד סניגוריא על בניכם בלשון הזה אנא ה', עכ"ל הילקוט, ונראה מזה, כי על מה שפייסו השבטי יה ליוסף אנא שא נא, נעשה זה הלשון חביב לפני המקום, וע"כ גבי מרע"ה מצינו ג"כ שהתפלל בזה"ל אנא, ע"כ העתק מהרז"ו ז"ל.

העתק מהרז"ו ז"ל, ב"ה תרנ"ד.

במיהכ"פ, שמעתי מכבוד אדמו"ר הקדוש מהריל"ד (שליט"א) זצ"ל,

שקיים הגירסא אין לנו מלך מוחל וסולח "אלא אתה", והיינו דמתחילה אנו אומרים, אין לנו מלך מוחל וסולח והו"א דהיינו דוקא. מ"מ הב' דברים אלו ביחד אין לנו, אבל חדא מינה יש לנו ח"ו, דהיינו מלך לחוד או כו' ח"ו, וע"ז אנו מסיימים שכלל וכלל (לא) אלא אתה — או דפי', דהנה מלך שמחל על כבודו, בדבר שנוגע למלוכה אינו יכול למחול (קידושין) וא"כ גם מלך מלכי המלכים הקב"ה הוא מלך, א"כ הו"א דאינו יכול למחול ע"ז אנו אומרים אלא אתה דאתה יכול למחול.

עוד פי' דיש הרבה מדרגות למחילת עונות ע"כ אמר בתחילה למחילה ולסליחה וכו', אח"כ אמר ולמחל בו את כל עוונותינו, ר"ל כל העון.

פעם אחת, הלך לש"ץ שיאמר מעירך ומארצך ומנחלתך.

שהם משתחווים, אמר שזהו מסידור התפלה וצריכים לומר גם בתפילת י"ח (ר"ל בעלינו לשבח).

(ע"כ העתק מהרז"ו ז"ל)

קדושים

תוכל להיות קדוש. (אף דכתיב לא תוסיפו ולא תגרעו) דהיינו שתוכל להוסיף עליהם עוד חומרא, והיינו קדש עצמך במותר לך

דבר וכו' קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלק'. ע"ש פי' שזה הכתוב בא לומר כאן שבאלו המצוות שכתובין להלן